

En resumé från Sjömosjön 1995.

Sven-Olof Eriksson

Sjömosjön blev under 1995 väl besökt, hela 147 gånger och alla observationer, som ni har antecknat i obsböckerna finns registrerade. Det ger ett stort material, som jag här tänkte återge lite kortfattat, så att ni får inblick i vad som hände vid Sjömosjön förra året. Besöken för varje månad ser ni i diagrammet "Antal besöksdagar", där ni även kan jämföra med 1994. Man kan se att årets besök är fler och att sommaren är mer bevakad än förra året. 1994 blev 131 arter registrerade och 1995 146 arter.

Första delen av januari var kall. Den andra veckan kom en hel del snö, som sedan övergick i tö. Månaden avslutades med temperaturer ner mot -20 grader. Det var öppet vatten så att sångsvan (47 ex den 1:a och 3:e) och kanadagås (som mest 18 ex) kunde stanna vid Sjömo. Även en salskrake hane och två storskarv. På årets första dag visade sig en kvarstannande fjällvråk. En ung kungsörn visade upp sig vid 3 tillfällen

och vid Orrkilen en tornfalkshona. Vår minsta uggla, sparvugglan, upptäcktes 2 gånger vid Orrkilen. Det största stjärtmes taget var på 14 ex.

Vädertypen fortsatte in i februari med omväxlande kalla och milda vindar. Den 12:e föll stora mängder snö. Fram till den 17:e mildare med plusgrader. Denna vädertyp fortsatte månaden ut. Den 20:e kunde man räkna in 4 knölsvanar och som mest 90 sångsvanar. Nu börjar även sådgås (max 40) och kanadagås komma (max 135). Två salskrakar den 26:e. Vårfågeln visade upp sig vid sex tillfällen och två blå kärrhöksbanor. Den 21:a kom både tofsvipa och sånglärka. Då kan man börja att skönja våren.

Mars inleddes med ganska mildt väder, som fortsatte nästan månaden ut. Den 27:e kom ca 1 dm snö och vintern återkom. Sjömosjön fick en ny art, nämligen storskarv. Den satt efter stranden mittemot Torpstång, med vingarna hängande

efter sidan som den gör när den torkar sina fjädrar. Den hade praktdräkt vilket innebär att den får vita små plymfjädrar på huvud och hals samt en vit fläck på utsidan av låret. Ett häger par visade upp sig vid tre tillfällen under månaden. Knölsvanen var som mest 5 ex. men sångsvanen

ökade under månaden upp till 300 ex. Sädgåsen hade under mars sin högsta årssiffra (400 ex). Grågäss i större samlingar ser vi sällan hos oss. 7 ex var årets högsta dagssiffra. Kanadagässen hade den högsta månads-siffran den 18:

e. En blåsgås och två vit-kindade gäss var årets udda gäss obsar. Årets första stjärtmes taget var på 16:e samt några vigg, vilka tillhör de som man inte ser så ofta vid Sjömo. En salskrake hane den 4:e. Fem blå kärrhöksbanor, några duvhökar och sparvhökar. Vår vanligaste rovfågel, ornnräken kom den 7:e. Fyra obsar av fjällvråk, två kungsörnar och en tornfalk. Tofsvipan som mest 70 ex. Den första ringduvan kom den 26:e, sånglärkan ökar i antal och de första starna kom den 19:e. Årets obsar av råka var den 21:a och 22:a, vid båda tillfällena 1 ex.

Första april veckan kännetecknades av typiskt aprilväder med omväxlande sol, kyla, snö och blåst. I mitten av månaden varmare väder med omväxlande rejåla bakslag. Sista veckan varmare upptill +20 grader, men på de sista dagarna föll åter snö. Den 22:a kom 6 ex storskarv

och flög längs ån rikning mot Arboga. 8 ex knölsvan flög norrut, sångsvan-, sådgås- och kanadagåslockarna blir allt mindre. Änderna börjar att komma. Några enstaka blåsänder och krickor, som mest 330 ex den 16:e. Ett årt par den 29:e, brunand vid två vid tillfällena. En glada sågs både från Orrkilen och Västvalla den 2:a, det blev Sjömo-området första observation. Både brunkärrhök- och fiskgusparet anlände och en stenfalls hane flög förbi för vidare färd norrut. April är månaden när de första vadarna kommer. Den första är skogssnäppan följd av enkelbeckasin, storspov och drillsnäppa. Även måsfågla anländer, där skrattnåsen kan nämnas med en flock på 150 ex. Ängspiåkror och bofinkar kommer punktligt och den 11:e sågs en rekordtidig ladusvala. Även två vinterhämpingar styrde sin färd norröver den 10:e.

Första delen av maj bjöd på omväxlande kalla nätter och varma dagar. Den 14:e kraftig nordlig vind med snö och kyla. Höll i sig flera dagar. Ett kraftigt bakslag för många fåglar. Den 24:e äntligen något varmare och nära +20 grader under dagen. Avslutningen sommarlik med några dagar upp till 25 grader. Med den kraftiga värmen och snön som kom, blev det översvämningar och väldigt fina förutsättningar för vadarna. (se Pandion 1995:2 sid.51. Vadare vid Sjömosjön våren -95). Gås- och sångsvanflockarna har så gott som helt avtagit, en inte så helt vanlig snatter-andshona rastade den 5:e, medan krickan kunde räknas som mest till 300 ex. Årtan observerades 4 gånger varav två gånger med både hane och hona. När det gäller rovfåglar kunde man notera brun kärrhök, blå kärrhök, fiskguse, stenfalk och 2 lärkfalkar den 27:e. Kornnarren hördes den 29:e. Sedan

kommer raden av vadare, vilka jag uppger de högsta dagssiffrorna på: mindre strandpipare 2 ex, större strandpipare 2 ex, ljungpipare 80 ex, mospipare 5 ex, brushane 600 ex, enkelbeckasin 100 ex, myrspov 1 ex, svart-snäppa 210 ex, rödbena 4 ex, glutsnäppa 150 ex och grönbena 100 ex. Trädpiplärkan anländer liksom gulärkan. Sångarna har börjat att komma. Gräshoppsångaren hörs från Nederby sidan och från vassarna hörs säv- och rörsångarna. Från buskarna hörs ärtsångare och törnsångare. Grönsångare hörs under några dagar och även i gransångare den 1:a.

Juni inledde med varmt väder. Blev under andra veckan lite ostadigare väder med åska och regn som höll i sig fram till midsommarafton, då sommaren började på allvar. Det är några hägrar som håller till här under sommaren och vid ett par tillfällen visar sig ett par blåsansdhonar. Två årt hanar sågs den 3:e och den 11:e kom en knipa med 8 pull. Brun kärnhök hane och hona sågs under månaden och även en blå kärnhök hane. Ormvräken skruvar i uppvindarna vid flera tillfällen men vår flitigaste gäst av rov fåglar vid sjön är fiskgjusen. Den som till proportionerna liknar tornsegelaren mest är lärkfalken och den kunde man njuta av vid 3 tillfällen. På kvällen den 25:e hördes det takt fasta vaktelslaget, som man inte kan ta miste på. Gök och göktytan kunde man höra och buskvättan flög i dikeskanten på väg till Kolneholm. Den 17:e kunde man räkna upp till 1000 starar över Nederbygårdet och samtidigt lyssna till rosenfinken. Den 2:a hördes en mindre flugsnappare sjunga, en fågel som man inte får höra så ofta. I Sverige är den sällsynt och häckar oregelbundet. Vill ha högstammig löv- eller blandskog.

Första juli veckan ostadigt väder och ganska svalt. En förbättring omkring den 8:e och 9:e. Då kom högsommaren och höll i sig en dryg vecka. Därefter en vecka med omväxlande sol och regn. Avslutningen gick i högrtryckens tecken med höga dagstemperaturer. En gräsandshona med 10 ungfåglar. Den 27:e dök en fågel upp som man inte går och väntar på mitt i sommaren, nämligen en sjöorre hane. Storskrake honan visar upp sin familj som innefattar 4 ungfåglar. De första observationerna av bivråk för året, det är en hona som visar sig vid 2 tillfällen. Bruna kärnhöken glider över vassarna även denna månad men ännu ingen ungfågel visar sig. Den 19:e hörs vakteln även denna månad. På kvällarna kan man se tornsegelare dra över vassarna för att ta insekterna som finns i miljontal. Buskvättan vid dikeskanten visar upp sina 4 ungfåglar och lite längre in efter dikeskanten häckar den mindre strandpiparen.

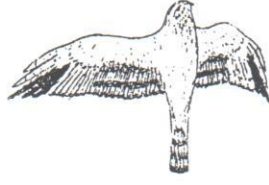
De tre första veckorna i augusti inleddes med högsommartligt väder. Den 25:e kom ett rejält regnväder och sommaren fick hastigt slut. Augusti är en av de månader då fågellivet är ganska lungt. Som mest visade sig 5 häger och bland änderna var det som mest 35 krickor och 60 gräsänder. Den 13:e visade 3 ungfåglar och 1 hane av brun kärnhök upp sig och den 26:e 4 ungfåglar, vilket är roligt att konstatera. En blå kärnhöks hane den 22:a och årets enda unga duvhök den 10:e och en gammal mörk fjällvråksbane, som inte lyser så vit som en ungfågel, vilken de flesta kanske förknippar med fjällvråk. Årets sista observation av fiskgjus var den 26:e. En tranfamilj med en ungfågel visade sig vid två tillfällen vid sjön. Tofsvipan hade sina flyguppvisningar över Nederbygårdet där även några enkelbeckasiner gav ifrån sig sitt karaktäristiska låte och

på håll hördes och sågs 16 ex storspovar dra söderut. Bland vitfågel sågs flockar av skrattnås, fiskmås och några enstaka gråtrutar. Ju längre framåt hösten det lider, allt större blir ringduveflockarna. 80 ex den 13:e var det. Bland småfågel börjar små flockar av ladu-och hussvala segla över vassarna. Buskvättan visar upp sina 3 ungar vid något tillfälle. Ju längre månaden lider ju fler trastar och finkar ser man flockvis.

September fortsatte i höstens tecken. Temperaturen kröp ner nattetid, men dagarna var rätt behagliga ändå, fast solen lös med sin frånvaro. Den 3:e och 5:e regnade det nästan oavbrutet. Den ostadiga vädertypen med blåst och regn fortsatte månaden ut, utom de sista dagarna när kyligare luftströmmar drog ner över landet med lite inslag av snö. Sångsvanen och sådgåsen börjar att åter visa sig vid sjön, efter några månaders frånvaro. Årets högsta dagssiffra (75 ex.) av storskrake var den 9:e. Av rov-fågla var det 10 observationer av blå kärnhök under månaden, enstaka fjällvråkar, en tornfalk vid Storbron och en rätt så sen ung lärkfalk. Ringduveflockarna blir allt större och riktigt stora dagssiffror är det vid flera tillfällen, som mest 200 ex den 2:a. Av våra hackspettar får vi se grönögling, spillkråka, större hackspett och vid fyra tillfällen visar sig även den mindre hackspetten, vilken man glädjs lite extra åt när man får syn på. Sånglärkan börjar att flytta söderut och som högsta dagssiffra är 220 ex noterad. Sjömosjöns sista gularla den 2:a och den sista lövsångare sågs den 15:e. Nu är hösten här på allvar.

De första dygnen i oktober var kalla med minusgrader nattetid. Därefter daggar med brittsommarvärme med sol och temperaturer upp till +20 grader. Under andra halvan av månaden börjar kallare

luft komma in med temperaturer under noll för att sedan ge vika för mildare vindar. De sista dagarna åter kallare, men månadens väder i helhet blev mildare än normalt. Sångsvan och kanadagås ökar efter hand. Sådgåsens högsta dagssiffra på hösten var 100 ex den 29:e. Bland änderna är det blåsand, gräsand och storskrake som visar sig i små flockar. Årets enda havsörn seglade förbi Sjömo den 8:e. Blå kärnhök var den rovfågel som sågs flest gånger i oktober. Hela 9 gånger och den 12:e var det 1 hane och 2 honor. 4 ex av ormvräk sågs den 8:e och även fjällvråken kunde man iakttaga vid 3

BLÅHÖK ♂ 2 K RUGGANDE
FINNÅKERSSJÖN 1986
LÄGG MÄRKE TILL "STAPPHÖKSIL"

tillfällen. Den vackra kungsfiskaren sågs vid ett tillfälle vid Sjömo och det var den 11:e. Hösten börjar bli allt mer påtaglig och de sista 60 exemplaren tofsvipor ses den 19:e, även sånglärkan (den 21:a) och ångspiplärkan (den 23:e) lämnar Sjömo området för det här året. Trastarna börjar uppträda i allt större flockar. Björktrasten är den vanligaste och den 22:a sågs en flock på 750 ex. En stor flock på 50 ex rödvingetrast flög förbi den 30:e, vilket inte är så vanligt. De brukar för det mesta ses en och en eller blanda sig med andra trast flockar. Hösten första varfågel satt i en trädtopp den 13:e och Sjömosjöns enda nötkråka sågs den 7:e. Kräkan förknippar

En praoperiod på Ottenby fågelstation 16-31 Oktober-95.

Tomas Haraldsson.

sista starar sågs den 5:e, de var tre stycken. Gråsiskan var den fågel som man fick se väldigt ofta i vinter, en liten gynnare som många har fått stiftat bekantskap med bl.a. vid fågelbordet.

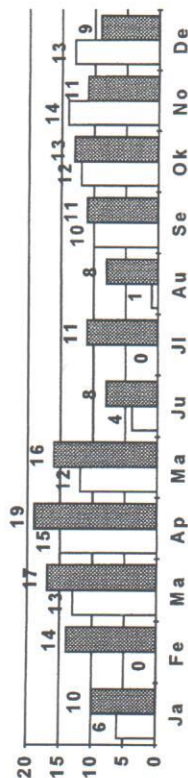
December inleddes med några eller någon minusgrad dag och natt och fortsatte så till mitten av månaden. Därefter kom vintern på allvar en vecka före jul med temperaturer ner mot -20 grader både natt och dag. Sjömosjön blir efterhand isbelagd och de fåglar som vill ha öppet vatten försviner efterhand och det blir allt tystare. Den sista hägern syns den 3:e och de sista sångsvanarna (47 ex) observeras den 18:e innan det är alldeles igenfruset. Sista blå kärnhöken flyger förbi den 3:e och den mindre hackspetten syns vid några tillfällen vid Storbron. Invationen av sidensvanar gör sig också påmind vid Sjömo, med några flockar på femtiotalet individer. Flockar med hundratalet av björktrastar visar sig också vid några tillfällen.

man inte med fågelsträck, men den 22:a var det 400 ex som sträckte i sydvästlig riktning. Det var några rätt så stora starflockar (600 ex den 19:e). Den 20:e sågs områdets sista sävsparv.

Natten till den 3:e november gjorde vintern sin entré. Mer än 1 dm snö och 6 grader på morgonen. Kylan höll i sig och snötäcket var kvar till den 20:e, då det blev tillfälligt mildare, innan kylan och ett tunt snötäcke återkom. Den 19:e syns en sen häger vid Storbron. 110 exemplar av sångsvan observerades den 30:e och den sista sådgåsen sågs den 5:e. Kanadagåsen uppgick som mest 300 exemplar och det var vid två tillfällen den 5:e och 6:e. Årets berguv satt i en grantopp den 14:e. Vid fyra tillfällen kunde man se mindre hackspett vid Storbron. En fågel som man ser allt mindre av. Under några dagar kunde man se stora flockar av björktrast, som mest 2000 ex den 5:e. Vår vintergäst, varfågeln, såg man sitta i en trädtopp och spana vid fyra tillfällen. Sjömosjöns

Antal besöksdagar.

□ sjömo-94 ■ sjömo-95

Måndag 16/5.

Anländer efter nio timmars buss och tågresor med bussen till Grönhögen i skymningen. Jag blir hämtad av assistenterna Daniel och Pia, efter handling till matkollektivet får vi ner mot stationen. Jag installerade mig i ett av husen i trädgården, "Vita villan" där de anställda bor, gick sedan in till stationen och hälsade på de andra. Ringmärkaren Patrik frågar om jag vill följa med och kolla rovfågelträskan. Vi gör så och den visar sig innehålla en fjällvråk. Tillbaka på stationen har de andra satt upp ett ugglenät. Kvällen är klar och stilla, kl. 20.45 märks en hornuggla och strax efter en pärluggla, trevligt.

Tisdag 17/10.

Går upp 06.30. Det är då mulet och måttlig vind. När jag går genom trädgården tänker jag på hur härligt det är att vara här nere på Oland, fågelstället nr 1. Vid stationen är sträckräkningen i full gång. Stora finkflockar drar över,

blåsands- och prutgåsflöckar, fjällvråk, 6 trädlärkor, 16 tordmular och 46 mindre sångsvanor. Senare under dagen ses den stationära jaktfalken, X= livskryss, (min första observation av den arten), och hela 5000 vitk. gäss i en flock över Sandvik (revlarna). Märkningen ger 129 fåglar, bl.a. 2 sparvhökar och 53 kungsfåglar.

Onsdag 18/10.

Hård västlig vind hela dagen (12-13 m/s). Mycket klen märkning, dock en sparvhök. På sträck kan nämnas 4 tobisgrisslor, 1 sillgrissla (faktiskt X) och ett 10-tal storlommar. På ångarna finns bl.a. 11 blåsgäss, 1 svartkråka och 88 mindre sångsvanor i Sandvik.

Torsdag 19/10.

Fortfarande kraftig vind, ingen märkning. På sträck 1 labb, bakom väderstationen finns en svart rödsjätt och på udden 3 skärnsjöppor (två X). Även idag syns jaktfalken, varje dag tills jag åkte hem.